

OSALLISUUS ON TAPA TOIMIA

Rakenteita ja käytäntöjä monikielisiin työyhteisöihin

MIKÄ ON CULTURA-SÄÄTIÖ

- Cultura on riippumaton asiantuntijaorganisaatio, joka edistää kaksisuuntaista kotoutumista ja yhteiskunnan vastaanottavuutta.
- Säätiö toimii kahden ohjelman kautta:
 - **Instituutiot ja osallisuus** – vahvistaa viranomaisten kykyä edistää kotoutumista ja tukea osallistumista.
 - **Venäjänkieliset ja vuorovaikutus** – seuraa Suomen suurimman vieraskielisen ryhmän tilannetta ja tuo näkökulmia kotoutumiseen, viestintään ja integraatioon.
- Työmme yhdistää tutkimusta, käytännön kokeiluja ja dialogia – tavoitteena eheä ja kestävä yhteiskunta.

MIKÄ ON ENSIMMÄINEN ASIA, JOKA SINULLE TULEE MIELEEN
SANASTA "OSALLISUUS"?

MIKSI PUHUMME OSALLISUUDESTA?

- Osallisuus on kokemus siitä, että kuuluu joukkoon, joka tekee päätöksiä, rakentaa arkea ja jakaa vastuuta.
- Tämä esitys ei tarjoa valmiita vastauksia, vaan jakaa havaintoja kokeiluista kolmessa kunnassa.

MIKÄ ON UTVIS-HANKE?

- **Valtioneuvoston VN TEAS** -selvityshanke 2023–2025
- UTViS tulee sanoista **Ulkomaalaistaustaisten ja vieraskielisten suomalaisten yhteiskunnallinen osallistuminen**.
- Hankkeessa selvitettiin, miten eri väestöryhmät osallistuvat yhteiskuntaan – ja millaisia esteitä tai mahdollisuuksia osallistumiselle on.
- Cultura-säätiö vastasi osallisuuskokeiluista kolmessa kunnassa:
 - **Vantaa**: vieraskieliset mukaan strategiatyöhön
 - **Turku**: lasten harrastuskortit vanhempien tietoon
 - **Lappeenranta**: yhteinen visiotyö

1/4 KESKEISET HAVAINNOT KOKEILUISTA

- **Pelkkä mahdollisuus ei riitä**
→ Osallisuus ei synny viestillä “tule mukaan”, vaan rakentamalla väyliä.
- **Osallisuutta ei voi ulkoistaa**
→ Vastuu osallistumisen ehdoista pysyy kunnalla / organisaatiolla.
- **Esteet eivät ole vain kielikysymyksiä**
→ Kyse on myös ymmärryksestä, luottamuksesta ja siitä, kokeeko ihminen olevansa tervetullut.

2/4 MAHDOLLISUUS EI OLE SAMA KUIN KOKEMUS

- Tilaisuus voi olla avoin, mutta kokemus ulkopuolisuudesta estää osallistumisen
- Ihmiset eivät tule mukaan "koska saavat" vaan koska **heidät kohdataan**
- Kokeeko ihminen: minua tarvitaan, minun näkemykseni merkitsee?

→ **Sattumanvarainen osallisuus on riski**

3/4 OSALLISUUTTA EI VOI ULKOISTAA

- Ulkopuoliset toimijat voivat tukea – mutta vastuu pysyy johdolla
- Jos osallisuus ei ole osa arjen toimintaa, se ei muutu käytännöksi
- Pysyvä sitoutuminen syntyy vain pysyvistä rakenteista

→ Kun vastuu siirretään muualle, myös luottamus jää ohueksi

4/4 ESTEET EIVÄT OLE VAIN KIELIKYSYMYKSIÄ

- Osallistuminen edellyttää ymmärrystä siitä, miten päätökset syntyvät ja mihin niissä voi vaikuttaa.
- Tarvitaan kokemus siitä, että oma ääni on toivottu, ei vain sallittu.
- Osallistumisen pitää olla mahdollista eri tavoin ja eri tilanteissa – muuten mukaan pääsevät vain ne, jotka tuntevat pelisäännöt ennestään.
- Esteet eivät kerro ihmisten motivaatiosta, vaan siitä, miten avoimia rakenteet todella ovat.

→ Rinnakkaiset polut eivät ole päämäärä, vaan keino päästä yhteiselle tielle

OSALLISUUS ON TAPA TOIMIA – EI IRRALLINEN LISÄ

- Ei kampanja, ei hanke, ei osallistumislomake
- Se on kysymys siitä, mihin ihminen kokee kuuluvansa
- Kunta ei vain "anna tilaa", vaan rakentaa reittejä

TYÖKALUKSI KENTÄLLE – 3 KYSYMYSTÄ OSALLISTUMISEN ARVIOINTIIN

1. Ketkä tulevat paikalle? Entä ketkä eivät?
2. Miten osallistuminen vaikuttaa – vai vaikuttaako?
3. Onko osallistuminen osa jotakin pysyvää – vai irrallinen kokeilu?

JOS SAISIT MUUTTA YHDEN ASIAN OSALLISUUDEN EDISTÄMISESSÄ
OMASSA TYÖSSÄSI – MIKÄ SE OLISI?

Kiitos!

Eilina Gusatinsky
Cultura-säätiö
eilina.gusatinsky@culturas.fi